

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران
معاونت بررسی‌های اقتصادی

نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌های بانکی در فروردین ۱۳۹۹

نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌های بانکی (پس از کسر سپرده قانونی) که در اسفند ۱۳۹۸، با افزایش ۱ واحد درصدی نسبت به بهمن ۱۳۹۸ به حدود ۷۹.۴ درصد بوده، در فروردین ماه ۱۳۹۹ مجدداً کاهش یافت و با افت ۰.۹ واحد درصدی به سطح ۷۸.۵ درصدی بازگشت. در میان استان‌های کشور، نسبت مانده تسهیلات به سپرده، در استان‌های بوشهر و قم کمتر از ۵۰ درصد بوده که با توجه به بخشنامه بانک مرکزی، کلیه بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی موظف شده‌اند این نسبت را به حداقل ۵۰ درصد برسانند. این نسبت در دو استان ایلام و کهگیلویه و بویر احمد نیز بیش از ۱۰۰ درصد است که می‌تواند گویای ریسک عدم توان بانک‌های این استان‌ها برای ایفای تعهداتشان باشد. در ادامه، توضیحات بیشتری در این خصوص ارائه می‌شود.

تهیه‌کننده: فروغ‌گویی امیرکبیر

تیرماه ۱۳۹۹

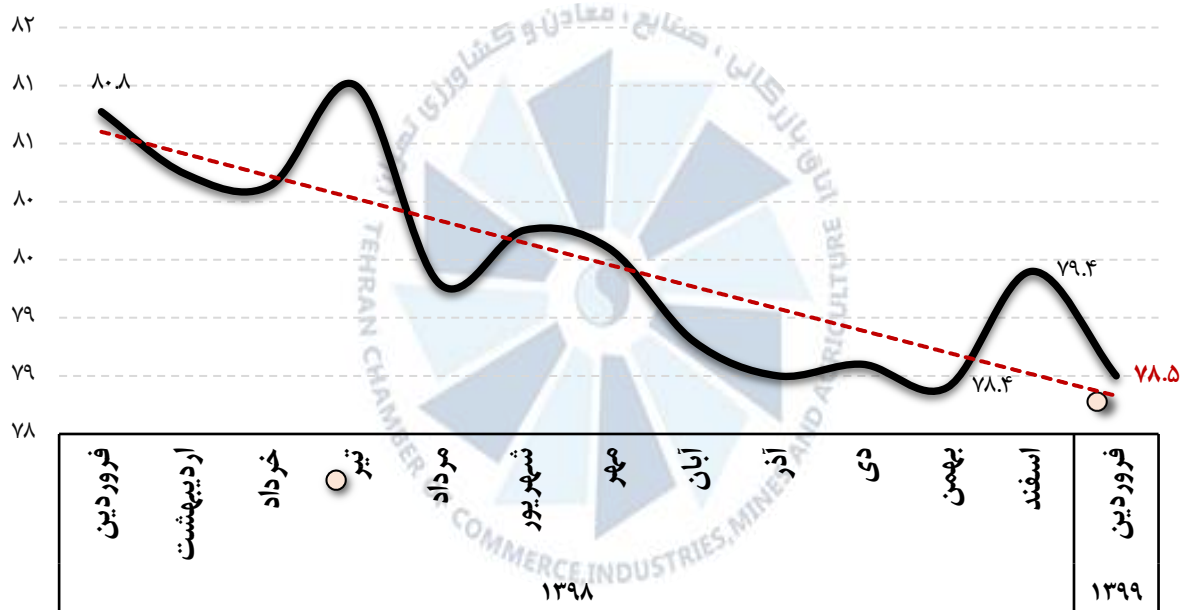
معاونت بررسی های اقتصادی

بانک‌ها در هر اقتصاد نقش واسطه‌گری مالی را ایفا می‌کنند بدین نحو که از طریق جمع‌آوری سپرده‌ها، منابع مزبور را در قالب تسهیلات و با هدف تامین مالی فعالیت‌های اقتصادی به کسب و کارها تخصیص می‌دهند. یکی از شاخص‌هایی که وضعیت پرداخت تسهیلات در یک اقتصاد را مشخص می‌کند، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها یا همان LDR^1 است. این نسبت پایداری تامین مالی توسط بانک‌ها را ارزیابی می‌کند و به نوعی معرف نسبت وام‌های پرداختی پوشش داده شده توسط سپرده‌های دریافت شده از مشتریان بانک است. عوامل مهم تاثیرگذار در این نسبت، روند تغییر تسهیلات، روند تغییر سپرده‌ها و وضعیت برگشت تسهیلات پرداختی است. زمانی که سرعت رشد سپرده‌ها بیش‌تر از رشد تسهیلات است، نسبت مزبور کاهش، و زمانی که سرعت رشد تسهیلات از رشد سپرده‌ها، بیشی می‌گیرد، این نسبت افزایش می‌یابد. همچنین در شرایطی که میزان تسهیلات غیرجاری بانک‌ها افزایش (کاهش) می‌یابد، ریسک بانک برای پرداخت بیشتر تسهیلات، افزایش (کاهش) می‌یابد.

میزان سپرده‌های بانکی در پایان فروردین ۱۳۹۹ برابر با ۲۴۹۳۰۵ هزاملیارد تومان و مانده تسهیلات (جاری و غیرجاری) هم برابر با حدود ۱۹۵۷ هزار میلیارد تومان بوده که در مقایسه با اسفند ۱۳۹۸، سپرده‌ها ۲۰۳ درصد رشد و مانده تسهیلات ۱۰۱ درصد رشد کرده است. همچنین در مقایسه با فروردین سال ۱۳۹۸، سپرده‌ها با رشد ۳۳ درصدی و مانده تسهیلات نیز با افزایش ۲۹۰۵ درصدی همراه بوده است. آمارهای مزبور حاکی از پایین بودن رشد مانده تسهیلات در برابر رشد سپرده‌هاست.

براساس آمارهای بانک مرکزی ایران، نسبت مانده تسهیلات بانکی به سپرده‌ها (پس از کسر سپرده قانونی)، طی نیمه دوم سال ۱۳۹۸ نسبت به نیمه اول در سطح پایین‌تری قرار داشته است. اگرچه که در اسفند ماه ۱۳۹۸، این نسبت جهش کوچکی را نسبت به چند ماه قبل تجربه کرده، اما در فروردین ۱۳۹۹ به سطح مشابه بهمن و دی ۱۳۹۹ بازگشته است. در فروردین ماه سال ۱۳۹۹ نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر سپرده قانونی) معادل ۷۸۰۵ درصد بوده است. این مقدار، نسبت به اسفند سال ۱۳۹۸ با کاهش حدود ۰۰۹ واحد درصدی همراه بوده است؛ این در حالی است که نسبت

نمودار ۱- نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌ها بعد از کسر سپرده قانونی (درصد)

¹ Loan-to- Deposit Ratio

منبع داده‌ها: بانک مرکزی

معاونت بررسی های اقتصادی

به بهمن ماه ۱۳۹۸ تقریباً تغییر چندانی نداشته و تنها ۰.۱ واحد درصد بیشتر شده است، اما نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی در فروردین ۱۳۹۹ در مقایسه با فروردین ۱۳۹۸، کاهش قابل توجهی (۲.۳ واحد درصد) را تجربه کرده است. روند افت این نسبت نشان می‌دهد که به تناسب افزایش سپرده‌های بانکی، تسهیلات پرداختی افزایش قابل قبولی نداشته است.

در میان استان‌های کشور، ۹ استان در فروردین ۱۳۹۹ میانگین نسبت مانده تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر قانونی) کمتر از ۶۰ درصد را داشته‌اند. این ۹ استان عبارتند از بوشهر، البرز، فارس، خوزستان، قم، خراسان رضوی، سیستان و بلوچستان، اصفهان و آذربایجان شرقی. از میان این استان‌ها، دو استان بوشهر و قم نیز نسبت تسهیلات به سپرده زیر ۵۰ درصد دارند که کمترین آن نیز به بوشهر (۳۷.۷ درصد) اختصاص دارد (جدول ۱).

اخیراً طبق بخشنامه شماره ۲۱۶۶۹ مورخ ۱۳۹۹/۲/۳ بانک مرکزی، بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی که نسبت مجموع تسهیلات اعطایی آنها در هر استان به مجموع سپرده‌های آنها در همان استان کمتر از ۵۰ درصد است، موظف شده‌اند در یک بازه زمانی معین حداکثر تا پایان سال ۱۴۰۰ نسبت مذکور را به حداقل ۵۰ درصد برسانند. به طوریکه حداقل ۵۰ درصد منابع سپرده‌ای قابل تخصیص در هر استان به همان استان اختصاص یابد. آمار مربوط به نسبت تسهیلات به سپرده‌ها مشخص‌کننده میانگین آمار کل در سطح استان است و اطلاعاتی از وضعیت این نسبت به تفکیک بانکها در هر استان منتشر نشده است. با این وجود و با توجه به آمارهای مربوط به فروردین ۱۳۹۹ بنظر می‌رسد بیش از همه، بانک‌های استان‌های بوشهر و قم می‌باید نسبت به اصلاح عملکرد خود در زمینه پرداخت تسهیلات، اقدام کنند.

در فروردین سال ۱۳۹۹، دو استان ایلام و کهگیلویه و بویر احمد، نسبت تسهیلات به سپرده‌ها (پس از کسر قانونی) بالاتر از ۱۰۰ درصد را ثبت کرده‌اند. این نسبت برای ایلام برابر ۱۰۲ درصد و برای کهگیلویه و بویر احمد حدود ۱۰۶ درصد است (جدول ۱). بیش از ۱۰۰ درصد بودن این نسبت می‌تواند ریسک عدم ایفای تعهدات بانک‌ها را به همراه داشته باشد. نسبت تسهیلات به سپرده ۱۲ استان نیز در فروردین ۱۳۹۹ نسبت به فروردین ۱۳۹۸ افزایش یافته است. این ۱۲ استان عبارتند از؛ زنجان، یزد، لرستان، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان، خوزستان، قم، ایلام، مرکزی، خراسان رضوی، همدان و سمنان. بیشترین افزایش نیز مربوط به استان زنجان بوده از ۸۰.۸ درصد در فروردین ۱۳۹۸ به ۸۷ درصد در فروردین ۱۳۹۹ رسیده است (جدول ۱).

داده‌هایی که می‌تواند به تحلیل بهتر و دقیق‌تر وضعیت پرداخت تسهیلات بانکی کمک کند، میزان مانده تسهیلات غیرجاری بانک‌ها از حیث بررسی عدم برگشت تسهیلات پرداختی به سیستم بانکی و همچنین داده‌های مربوط به نسبت LDR به تفکیک هر بانک و موسسه اعتباری غیربانکی است.

جدول ۱- وضعیت سپرده‌ها و مانده تسهیلات بانکی به تفکیک استان‌ها در فروردین ۱۳۹۹ - هزارمیلیارد تومان

ردیف	نام استان	سپرده‌ها** (پس از کسر سپرده قانونی)	مانده تسهیلات (جاری و غیرجاری)	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها فروردین ۱۳۹۹ (%)	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها فروردین ۱۳۹۸ (%)
۱	تهران*	۱۳۷۷.۹	۱۲۶۶.۶	۹۱.۹	۹۴.۷
۲	اصفهان	۱۲۸.۹	۷۱.۵	۵۵.۵	۵۷.۹
۳	خراسان رضوی	۱۰۸.۹	۶۰	۵۵.۱	۵۴
۴	مازندران	۵۹.۲	۴۴.۳	۷۴.۸	۷۵.۶
۵	فارس	۱۰۰.۲	۵۰.۲	۵۰.۱	۵۰.۴
۶	خوزستان	۸۱.۲	۴۱.۶	۵۱.۳	۴۸.۸
۷	آذربایجان شرقی	۶۷.۹	۳۸.۸	۵۷.۲	۶۰.۷
۸	گیلان	۴۰.۵	۲۷.۷	۶۸.۳	۷۲.۷
۹	کرمان	۴۸	۳۳.۱	۶۹	۸۰.۷
۱۰	آذربایجان غربی	۳۵.۱	۲۲.۷	۶۴.۷	۷۱.۱
۱۱	کرمانشاه	۲۴.۸	۲۰	۸۰.۸	۸۱.۹
۱۲	یزد	۲۷.۵	۲۱.۷	۷۸.۸	۷۳.۴
۱۳	گلستان	۱۹.۹	۱۷.۶	۸۸.۶	۹۲.۹
۱۴	همدان	۲۲	۱۴.۱	۶۴.۳	۶۳.۶
۱۵	مرکزی	۲۵.۲	۱۶.۵	۶۵.۶	۶۳.۹
۱۶	سمنان	۱۴.۷	۱۲.۶	۸۵.۷	۸۵.۶
۱۷	لرستان	۱۷.۲	۱۵.۴	۸۹.۷	۸۵.۶
۱۸	اردبیل	۱۳.۸	۱۱.۳	۸۱.۹	۸۳.۹
۱۹	قزوین	۲۰.۳	۱۵.۴	۷۶	۷۹.۸

معاونت بررسی های اقتصادی

ردیف	نام استان	سپرده‌ها** (پس از کسر سپرده قانونی)	مانده تسهیلات (جاری و غیرجاری)	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها فروردین ۱۳۹۹ (%)	نسبت تسهیلات به سپرده‌ها فروردین ۱۳۹۸ (%)
۲۰	هرمزگان	۲۲.۷	۱۴.۳	۶۳.۱	۶۴.۳
۲۱	بوشهر	۳۲.۷	۱۲.۳	۳۷.۷	۴۳.۴
۲۲	کردستان	۱۴.۵	۱۰.۵	۷۲.۵	۷۸
۲۳	زنجان	۱۵.۳	۱۳.۳	۸۷	۸۰.۸
۲۴	قم	۲۶	۱۳.۶	۵۲.۳	۴۹.۹
۲۵	سیستان و بلوچستان	۱۹.۱	۱۰.۶	۵۵.۲	۵۲.۳
۲۶	چهارمحال و بختیاری	۱۳.۷	۱۲	۸۷.۲	۸۷.۹
۲۷	ایلام	۷.۸	۷.۹	۱۰۲.۱	۹۹.۸
۲۸	کهگیلویه و بویراحمد	۶.۴	۶.۸	۱۰۶	۱۰۶.۴
۲۹	خراسان شمالی	۸.۸	۸.۴	۹۴.۸	۱۰۰.۳
۳۰	خراسان جنوبی	۱۰.۶	۸.۵	۸۰	۷۶.۵
۳۱	البرز	۵۲.۴	۲۳.۸	۴۵.۳	۴۸.۲
۳۲	مناطق آزاد تجاری	۳۰.۳	۱۳.۶	۴۴.۹	۵۷.۸
	کل کشور	۲۴۹۳.۵	۱۹۵۶.۹	۷۸.۵	۸۰.۸

منبع: بانک مرکزی

* یکی از علل مهم بالا بودن رقم تسهیلات و سپرده‌ها در استان تهران استقرار دفاتر مرکزی بسیاری از شرکت‌ها و مؤسسات تولیدی سایر استان‌ها در استان تهران بوده و عمده فعالیت‌های بانکی آن‌ها از طریق شعب بانک‌ها و مؤسسات اعتباری استان مذکور انجام می‌شود.

** سپرده‌ها شامل سپرده‌های ریالی و ارزی و سپرده‌های ارزی فاقد سپرده قانونی است.

